

طرح درس نظریه‌های پیشرفته مشاوره و روان‌درمانی

گروه آموزشی: روان‌شناسی تربیتی و مشاوره		
عنوان درس: نظریه‌های پیشرفته مشاوره و روان‌درمانی	مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد (مهر ۱۳۹۹)	رشته تحصیلی: مشاوره خانواده، مشاوره مدرسه
تعداد واحد: ۳ نظری: ۳ عملی: *	پیش‌نیاز: نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی	مدرس: دکتر محمد خدایاری فرد دکتر محمدحسن آسایش

هدف کلی درس

با توجه به عنوان درس حاضر و اهمیت کاربرد نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی در کمک به مراجعان، در این کلاس به آموزش نظریه‌های مهم روان‌درمانی از جمله درمان هیجان‌مدار، درمان شناختی-رفتاری (CBT)، خانواده‌درمانی معنوی-مذهبی و خانواده‌درمانی شناختی-رفتاری و فرایند خانواده‌درمانی پرداخته می‌شود. در ادامه با توجه به رشد نظریه‌های شناختی-رفتاری به جدیدترین نظریه‌ها در این حوزه به‌خصوص نظریه‌های موج سوم شناختی-رفتاری مانند درمان شناختی مبتنی بر ذهن‌آگاهی پرداخته می‌شود. انتظار می‌رود دانشجویان عزیز در پایان ترم بر نظریه‌های مذکور تسلط کافی داشته باشند.

اهداف ویژه (رفتاری) درس

یادگیری مهارت مصاحبه عملی و مشاوره با خانواده و همچنین روند مصاحبه و مشاوره فردی.
کسب دانش کافی در زمینه نظریه‌های خانواده‌درمانی و نظریه‌های موج سوم شناختی-رفتاری از جمله درمان مبتنی بر شفقت و درمان شناختی-رفتاری مبتنی بر ذهن‌آگاهی (MCBT).
توان ایجاد تمایز بین مشاوره فردی، خانوادگی و گروهی و توانایی بحث قوی در این زمینه.

قوانین و نکات مربوط به کلاس

- ❖ این درس هم به‌صورت ارائه نظری و بحث گروهی و هم اجرای عملی تدریس می‌شود؛ به این صورت که ابتدا مباحث نظری به‌طور خلاصه از طریق پاورپوینت و مشارکت دانشجویان تدریس می‌شود و سپس کار عملی هر درس به‌صورت کارگاهی اجرا می‌گردد.
- ❖ با توجه به شیوع کرونا و برگزاری کلاس‌ها به‌صورت مجازی، طبق مصوبه معاونت آموزشی دانشگاه تهران تمامی جلسات از طریق سامانه آموزش یادگیری الکترونیکی دانشگاه تهران (utecssso.ut.ac.ir) برگزار می‌شود.
- ❖ از آنجا که تا اطلاع ثانوی کلاس به‌صورت آنلاین برگزار خواهد شد، از دانشجویان انتظار می‌رود میکروفون و دوربین را پیش از کلاس چک کنند که در صورت صلاحدید اساتید یا درخواست دانشجوی، بتوانند در بحث‌های کلاس مشارکت داشته باشند یا سؤال بپرسند.

- ❖ در فواصل بین جلسات آنلاین کلاس، برخی از مواد آموزشی در سامانه یادگیری و/یا در واتساپ بارگذاری خواهد شد. بنابراین، انتظار می‌رود همه دانشجویان از دسترسی خود به سامانه اطمینان حاصل کنند و پس از انتخاب نماینده توسط خود دانشجویان، شماره خود را برای ارتباط از طریق واتساپ در اختیار نماینده قرار دهند تا نماینده آنها را در اختیار اساتید جهت تشکیل گروه واتساپی قرار دهد.
- ❖ مدرسان در زمان تشکیل کلاس آنلاین حق خارج شدن از کلاس یا استفاده از تلفن همراه را ندارند. بنابراین دانشجویان نیز باید در تمام طول کلاس حضور داشته باشند و در صورتی که برای ورود به کلاس از گوشی همراه استفاده می‌کنند، فعالیت دیگری در طول کلاس با آن انجام ندهند.
- ❖ شایان تذکر است که کلیه جلسات رأس ساعت مقرر شروع می‌شود و پایان می‌یابد، بنابراین از دانشجویان انتظار می‌رود پیش از حضور استاد در کلاس حاضر باشند.
- ❖ دانشجویان در زمان برگزاری کلاس باید متمرکز باشند و تمام لحظات به صورت تصویری حضور فعال داشته باشند.
- ❖ کلاس کاملاً استاد و دانشجومحور برگزار خواهد شد و فعالیت و مباحثه علمی کلاسی مبنای تشکیل جلسات خواهد بود.
- ❖ لازم است دانشجویان قبل از هر جلسه پیش‌خوانی داشته باشند و منابع مشخص شده برای هر جلسه را طبق طرح درس مطالعه کنند.
- ❖ پیش‌خوانی دانشجویان در هر جلسه ابتدا از طریق سامانه و سپس در کلاس مورد پرسش قرار خواهد گرفت.
- ❖ هر دانشجو موظف است حداکثر ۲ روز قبل از برگزاری هر جلسه، وارد سامانه شود و در مورد مبحث مربوط به جلسه پیش‌رو اعلام آمادگی کرده و طرح سؤال کند.
- ❖ دانشجویان برای هر جلسه علاوه بر مطالعه منابع مربوط به آن جلسه طبق طرح درس، باید از طریق سامانه بلند اگر پاورپوینت، فیلم و یا مقاله‌ای گذاشته می‌شود، آنها را مطالعه کرده و نظرهای خود را در سامانه ارسال کنند و در کلاس به اشتراک بگذارند.
- ❖ در صورتی که دانشجویان پیشنهاد حذف عناوین یا جایگزین عناوین دیگری را داشته باشند، از نظر اینجانب بلامانع و قابل اجراست، لذا می‌بایست حداکثر طی جلسات اول و دوم آن را مطرح کنند.
- ❖ بیش از ۳ جلسه غیبت براساس مقررات آموزشی رفتار خواهد شد.
- ❖ دانشجویانی که تمام جلسات را بدون تأخیر حضور داشته باشند، یک نمره به نمره امتحان آنها اضافه خواهد شد.
- ❖ به دو نفر از دانشجویانی که بهترین نقد را از استاد یا کلاس داشته باشند، با نظرسنجی از کلیه دانشجویان کلاس در آخرین جلسه یک نمره تعلق خواهد گرفت.
- ❖ در صورتی که با اساتید درس مشکلی پیدا کردید، موضوع را ابتدا با خود استاد در میان بگذارید، در صورت حل نشدن با مدیر گروه و در صورتی که مشکل باقی ماند، با معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده مطرح کنید.

جدول زمان‌بندی ارائه مطالب

منابع	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه
پاورپوینت	شیوه کار عملی مطالعه خانواده و چگونگی تهیه مقاله توضیح داده خواهد شد. نحوه صحیح اخذ شرح حال و ویژگی‌های مصاحبه خوب مورد بحث قرار می‌گیرد.	آشنایی، ارائه مقررات کلاسی، تشریح کار عملی، ویژگی‌های مصاحبه خوب	جلسه ۱
منبع شماره ۱ فصل ۵	فرایند خانواده‌درمانی مورد گفت‌وگو و بحث قرار می‌گیرد. مراحل اولین جلسه مصاحبه با خانواده مورد بحث قرار می‌گیرد. اولین جلسه مصاحبه با خانواده به صورت عملی در کلاس انجام خواهد گرفت (در صورت فراهم شدن شرایط).	مصاحبه با خانواده و توصیف فرایند خانواده‌درمانی	جلسه ۲
منبع شماره ۱ فصل ۳	مبانی نظری و چگونگی تدوین طرح درمان مداخله‌های روان‌شناختی در حل مشکلات فردی و خانوادگی آموزش داده می‌شود.	تدوین طرح درمان در مشکلات فردی، زوجی و خانوادگی	جلسه ۳
مقاله و پاور پوینت	مبانی نظری، فنون و فرایند درمان هیجان‌مدار در جهت بهبود مشکلات فردی و زوجی مراجعان آموزش داده می‌شود.	روان‌درمانی هیجان‌مدار	جلسه ۴
مقاله و پاور پوینت	بررسی کار عملی، مبانی نظری و فنون درمان حساسیت‌زدایی از طریق حرکت چشم و پردازش مجدد (EMDR) آموزش داده می‌شود.	درمان حساسیت‌زدایی از طریق حرکت چشم و پردازش مجدد (EMDR)	جلسه ۵
منبع شماره ۱ فصل ۴	چگونگی مداخله شناختی-رفتاری و برخی از فنون آن به صورت کارگاهی اجرا می‌شود.	درمان شناختی-رفتاری	جلسه ۶
منبع شماره ۱	چگونگی مداخله فن حل مسئله و فن گفت‌وگوی همدلانه در خانواده‌درمانی به صورت کارگاهی اجرا می‌شود.	فن حل مسئله و فن گفت‌وگوی همدلانه	جلسه ۷
مقاله و پاورپوینت	مبانی نظری، فنون و فرایند درمان راه‌حل‌محور در جهت بهبود مشکلات فردی و زوجی مراجعان آموزش داده می‌شود.	روان‌درمانی راه حل محور	جلسه ۸
منبع شماره ۱ فصل ۳	بررسی کار عملی، نظریه درمان معنوی-مذهبی و فنون آن تدریس می‌شود.	روان‌درمانی معنوی-مذهبی	جلسه ۹
منبع شماره ۱ فصل ۳	بررسی کار عملی، ادامه فن مثبت‌نگری به صورت کارگاهی آموزشی اجرا می‌شود.	روان‌درمانی مثبت‌نگر	جلسه ۱۰
مقاله و پاورپوینت	بررسی کار عملی، ادامه فن مثبت‌نگری و شناسایی توانمندی‌های منش به صورت کارگاهی آموزشی اجرا می‌شود.	شناسایی توانمندی‌های منش	جلسه ۱۱
منبع شماره ۱ فصل ۳ و ۴	بررسی کار عملی، مبانی نظری و فاز اول تکنیک تغییر رفتار سیستمی به صورت کارگاهی آموزشی داده می‌شود.	فن تغییر رفتار سیستمی	جلسه ۱۲
منبع شماره ۱	بررسی کار عملی، مبانی نظری و فنون درمان شناختی-رفتاری	درمان شناختی-رفتاری مبتنی	جلسه ۱۳

۱۳	بر ذهن آگاهی (MICBT)	مبتنی بر ذهن آگاهی (MICBT) به صورت کارگاهی آموزش داده می‌شود.	۲ فصل ۴
جلسه ۱۴	درمان مبتنی بر شفقت (CFT)	بررسی کار عملی، نظریه درمان مبتنی بر شفقت (CFT) آموزش داده شده و برخی از فنون آن به صورت کارگاهی اجرا می‌شود.	منبع شماره ۱ فصل ۴
جلسه ۱۵	مشاوره در زمینه ازدواج	بررسی کار عملی، مشاوره در امر ازدواج و وظایف مشاوران در این گونه موارد به صورت گروهی بحث می‌شود.	پاور پوینت و مقاله
جلسه ۱۶	سبک زندگی اخلاق محور	بررسی کار عملی، مهارت سبک زندگی اخلاق محور تدریس می‌شود. پرسش و پاسخ و نقد کلاس.	منبع شماره ۱ فصل ۳ و ۴
جلسه ۱۷	آزمون پایان ترم		

نوع ارزشیابی:

- ❖ آزمون پایان ترم ۵ نمره دارد که از منابع معرفی شده و از طریق سامانه و در پایان ترم به صورت تستی برگزار خواهد شد.
- ❖ ۵ نمره از نمره کل پایان ترم به فعالیت‌های کلاسی و انجام تکالیف تعلق می‌گیرد. کلاس کاملاً استاد و دانشجو محور برگزار خواهد شد، لذا فعالیت و مباحثه علمی کلاسی مبنای تشکیل جلسات خواهد بود.
- ❖ ۵ نمره از نمره کل پایان ترم به ارائه کلاسی در حوزه یکی از نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی تعلق می‌گیرد که هر ۲ دانشجو به صورت مشترک یک نظریه را انتخاب می‌کنند و به گردآوری مطالب مرتبط جدید و ارائه آن در یکی از جلسات کلاسی خواهند پرداخت.
- ❖ دانشجویان موظف‌اند علاوه بر مطالعه منابع معرفی شده و آزمون پایان ترم، برای یادگیری بیشتر به کار عملی نیز بپردازند.
- ❖ ۵ نمره از نمره کل پایان ترم به ارائه گزارش کار عملی یا مقاله تعلق می‌گیرد. کار عملی شامل مطالعه یک خانواده یا یک گروه و اجرای فنون و مهارت‌های آموزش داده شده در کلاس بر روی این خانواده و تبدیل گزارش به مقاله است.
- ❖ مقاله به صورت PDF - Accept - Track change - Word باشد. مقاله باید توسط یکی از همکلاسی‌ها (با ذکر نام و نام خانوادگی) ارزیابی و بعد از انجام اصلاحات نمره داده شود.
- ❖ کارهای عملی می‌بایست تا یک هفته پیش از امتحان پایان ترم تحویل داده شود، در صورت تأخیر در تحویل کار عملی بین یک روز تا یک هفته ۱ نمره کسر خواهد شد. تأخیر از روز هشتم تا دو هفته ۲ نمره کسر می‌شود و پس از آن کار عملی تحویل گرفته نخواهد شد و دانشجو فقط از آزمون کتبی برحسب پاسخ‌هایی که داده است، نمره خواهد گرفت.

منابع

- ۱) خدایاری فرد، محمد و عابدینی، یاسمین (۱۳۹۸). نظریه‌ها و اصول خانواده‌درمانی با تأکید بر نظریه‌های نوین درمان شناختی-رفتاری و معنوی مذهبی، با تجدیدنظر کلی، ویراست سوم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی
معاونت آموزشی و تحصیلات
تکمیلی

به نام خدا

کد فرم:

۲) کایون، برونو ای (۱۳۹۳). شناخت رفتار درمانگری یکپارچه‌شده با ذهن‌آگاهی، ترجمه محمد خدایاری‌فرد، کوروش محمدی و مریم دیده‌دار، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.